

PŘEDNÁŠKA Z PEDAGOGICKÉ DIAGNOSTIKY

Přednášející : Mgr. Miroslav Janda, katedra pedagogiky PdF MU

TÉMA :

Spolupráce učitele s PEDAGOGICKO-PSYCHOLOGICKOU PORADNOU

Předkládám téze, ke kterým se přednáška s danou problematikou vztahovala

Školský zákon 561 /2004 Sb.

§ 120

Školská účelová zařízení

Školská účelová zařízení podle účelu, k němuž byla zřízena, napomáhají školám a školským zařízením při jejich činnosti,

zajišťují materiálně technické služby,
poradenské, informační nebo ekonomicko-administrativní služby,

poskytují odborné, studijně pracovní, knihovnické a informační služby pro žáky,
studenty, popřípadě zaměstnance,

zajišťují praktické vyučování a výchovu mimo vyučování nebo vytvářejí podmínky pro praktické vyučování žáků a jejich zájmovou činnost.

72

VYHLÁŠKA

ze dne 9. února 2005

o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních

§ 1

Poskytování poradenských služeb

(1) Poradenské služby ve školách a školských poradenských zařízeních jsou poskytovány dětem, žákům, studentům (dále jen "žák"), jejich zákonným zástupcům, školám a školským zařízením.

§ 2

Obsah poradenských služeb

- vytváření vhodných podmínek pro zdravý tělesný, psychický a sociální vývoj žáků, pro rozvoj jejich osobnosti před zahájením vzdělávání a v průběhu vzdělávání,
- naplňování vzdělávacích potřeb a rozvíjení schopností, dovedností a zájmů před zahájením a v průběhu vzdělávání,
- prevenci a řešení výukových a výchovných obtíží, sociálně patologických jevů (zejména šikany a jiných forem agresivního chování, zneužívání návykových látek) a dalších problémů souvisejících se vzděláváním a s motivací k překonávání problémových situací,
- vytváření vhodných podmínek, forem a způsobů integrace žáků se zdravotním postižením,
- vhodné volbě vzdělávací cesty a pozdějšího profesního uplatnění,
- vytváření vhodných podmínek, forem a způsobů práce pro žáky, kteří jsou příslušníky národnostních menšin nebo etnických skupin,
- vytváření vhodných podmínek, forem a způsobů práce pro žáky nadané a mimořádně nadané,
- rozvíjení pedagogicko-psychologických a speciálně pedagogických znalostí a profesních dovedností pedagogických pracovníků ve školách a školských zařízeních,
- zmírňování důsledků zdravotního postižení a prevenci jeho vzniku.

§ 3

Školská poradenská zařízení

- 1) Typy školských poradenských zařízení jsou:

- pedagogicko-psychologická poradna (dále jen "poradna"),
- speciálně pedagogické centrum (dále jen "centrum").

§ 5

Poradna

- (1) Poradna **poskytuje služby** pedagogicko-psychologického a speciálně pedagogického poradenství a pedagogicko-psychologickou pomoc při výchově a vzdělávání žáků.
- (2) **Činnost poradny** se uskutečňuje ambulantně na pracovišti poradny a návštěvami zaměstnanců právnické osoby vykonávající činnost poradny ve školách a školských zařízeních.
- **zjišťuje** pedagogicko-psychologickou připravenost žáků na povinnou školní docházku a vydává o ní odborný posudek;
- **doporučuje** zákonným zástupcům a řediteli školy zařazení žáka do příslušné školy a třídy a vhodnou formu jeho vzdělávání;
- **spolupracuje** při přijímání žáků do škol; provádí psychologická a speciálně pedagogická vyšetření pro zařazení žáků do škol, tříd, oddělení a studijních skupin s upravenými vzdělávacími programy pro žáky se zdravotním postižením,
- **zjišťuje** speciální vzdělávací potřeby žáků ve školách, které nejsou samostatně zřízené pro žáky se zdravotním postižením, a
- **vypracovává** odborné posudky a
- **návrhy opatření** pro školy a školská zařízení na základě výsledků psychologické a speciálně pedagogické diagnostiky,
- **poskytuje** poradenské služby žákům se zvýšeným rizikem školní neúspěšnosti nebo vzniku problémů v osobnostním a sociálním vývoji, jejich zákonným zástupcům a pedagogickým pracovníkům vzdělávajícím tyto žáky,
- **poskytuje** poradenské služby zaměřené na vyjasňování osobních perspektiv žáků,
- **poskytuje** metodickou podporu škole,
- prostřednictvím metodika prevence **zajišťuje** prevenci sociálně patologických jevů,
- **realizaci** preventivních opatření
- a **koordinaci** školních metodiků prevence.

§ 6

Centrum

- poskytuje poradenské služby žákům se **zdravotním postižením**
- a žákům se **zdravotním znevýhodněním integrovaným** ve školách a školských zařízeních,
- žákům se **zdravotním postižením** a žákům se **zdravotním znevýhodněním** ve školách, třídách, odděleních nebo studijních skupinách s upravenými vzdělávacími programy,
- žákům se zdravotním postižením v základních školách speciálních a dětem s **hlubokým mentálním postižením**.

- Žákům **základních škol speciálních a školských zařízení** jsou
- poradenské služby centra poskytovány
- **pouze v rámci diagnostiky a kontrolní diagnostiky,**
- v odůvodněných případech i v rámci speciální individuální nebo skupinové péče,
- **kterou nezajišťuje** škola nebo školské zařízení, kde je žák zařazen.
- **Činnost centra se**

- uskutečňuje ambulantně na pracovišti centra a
- návštěvami pedagogických pracovníků centra ve školách a školských zařízeních,
- případně v rodinách, v zařízeních pečujících o žáky se zdravotním postižením.
  - **zjišťuje :**
- speciální připravenost žáků se zdravotním postižením **na povinnou školní docházku** a speciální vzdělávací potřeby žáků se zdravotním postižením a žáků se zdravotním znevýhodněním,
- **zpracovává**
- odborné podklady pro integraci těchto žáků
- a pro jejich zařazení a přeřazení do škol a školských zařízení a
- pro další vzdělávací opatření,
- **zajišťuje :**
- speciálně pedagogickou péči a speciálně pedagogické vzdělávání pro žáky **se zdravotním postižením**
- a žáky se **zdravotním znevýhodněním,**
- **kterí jsou integrováni**
- nebo kterým je **stanoven jiný způsob plnění povinné školní docházky2),**
- **Vykonává**
- speciálně pedagogickou a psychologickou diagnostiku a
- **poskytuje**

- **poradenské služby** se zaměřením na *pomoc* při řešení problémů ve vzdělávání, v psychickém a sociálním vývoji žáků se zdravotním postižením a žáků se zdravotním znevýhodněním, na *zjištění* individuálních předpokladů a *vytváření* podmínek pro uplatňování a rozvíjení schopností, nadání a na *začleňování* do společnosti,
- *poskytuje* pedagogickým pracovníkům

a

zákonným zástupcům

poradenství v oblasti

- vzdělávání žáků se zdravotním postižením,
- poskytuje metodickou podporu škole.

PPP obecně

Zřizovatel vymezil ***hlavní činnost*** organizace takto:

Hlavním účelem zřízení organizace je

poskytování poradenských služeb

dětem, žákům, studentům, jejich zákonným zástupcům, školám a školským zařízením.

Předmět činnosti odpovídající hlavnímu účelu je

zajišťovat:

psychologickou a speciálně pedagogickou ***diagnostiku***

psychologickou a speciálně pedagogickou ***intervenci***

informační, poradenskou a metodickou činnost

PPP nabízí ve své hlavní činnosti řadu psychologických a speciálně pedagogických služeb jako např.:

- psychologické vyšetření a poradenství předškolních dětí s výchovnými problémy
- posouzení úrovně školní zralosti a doporučení k zlepšení školní připravenosti dětí před nástupem do 1. třídy
- orientační i komplexní vyšetření školní zralosti, posouzení vhodnosti odkladu školní docházky
- diagnostiku výchovných a výukových obtíží a doporučení vhodných metod k jejich zmírnění
- diagnostika specifických poruch učení a chování

- kariérové poradenství vycházejícím žákům a jejich rodičům, posouzení vhodnosti výběru studijního nebo učebního oboru
- posouzení studijních předpokladů
  - individuální konzultace s rodiči
- individuální konzultace s učiteli
- metodické vedení výchovných poradců (VP)
- metodické vedení školních metodiků preventivních aktivit (ŠMPA)

Žádost o vyšetření žáka (důvěrné!)

1. Jméno a příjmení žáka .....

2. Datum narození.....

Adresa bydliště..... PSČ .....

Telefon domů ..... tel. po práci ..... mobil .....

Jméno matky (pěstounky).....

Jméno otce (pěstouna) .....

2. Škola a třída, kterou žák navštěvuje ..... tel. ....

a) opakoval ročník ....., propadl z předmětu ..... b) neopakoval ročník

3. Důvod vyšetření: výukové, týkající se předmětů .....

výchovné kontrolní

jiné .....

Žák

a) byl vyšetřen PPP, SPC (uveďte kdy a kde) .....

.....

b) nebyl dosud vyšetřen PPP a SPC

c) není nám známo

4. Odklad školní docházky: ano-ne

Opakování ročníku: ano-ne pokud ano, důvod .....

Známky na posledním vysvědčení: ročník .....

Chování:	Prvouka:	Občanská v.:	Chemie:	Výtvarná v.:
Český jazyk:	Vlastivěda:	Dějepis:	Fyzika:	Hudební v.:
Matematika:	Přírodověda:	Rodinná v.:	Přírodopis:	Tělesná v.:
Cizí jazyk:			Zeměpis:	

Uveďte současný prospěch, výrazné změny, klady a nedostatky:

Český jazyk:

Matematika:

Ostatní (včetně výchov):

Vývoj a změny v chování dítěte:

Uveďte opatření, která škola dosud realizovala k odstranění (zmírnění) obtíží žáka:

5. Skupinová péče:

a) doučování:

předmět(y) .....

hod./týdně .....

b) nápravné skupiny:

zaměření: .....

hod./týdně .....

c) ostatní: zájmové aktivity ve škole - např. keramika, jóga, sportovní hry, dramatický kroužek, ...

6. Individuální péče:

- Podpora koncentrace pozornosti - časté střídání činností, umožnění pohybového uvolnění při vyučování, častější vyvolávání, fyzický a oční kontakt, přesazení a jiné
- Náprava grafomotorických obtíží - správné držení psacího náčiní, uvolňování zápěstí, koordinace oka a ruky
- Využití preferovaného typu učení - zrakový, sluchový, pohybový, hmatový

<i>FORMY A ZPŮSOBY</i>	<i>Předměty, ve kterých je péče realizována:</i>
Využívání kompenzačních pomůcek	
Zvýšené využívání názorných pomůcek	
Individuální zadávání a plnění úkolů	
Zohlednění indiv. pracovního tempa	
Úprava způsobu hodnocení a klasifikace	
Upřednostnění ústního/písemného projevu	

Zadávání kratších/alternativních textů	
Tolerance písemného projevu	
Tolerance grafického projevu	

7. Spolupráce s rodiči:

Způsob:

Frekvence:

Zaškrtněte vždy ty možnosti, které nejlépe popisují hodnocení dítěte:

O vyučování projevuje: přiměřený zájem - nezáměr - zajímá se jen o něco

Aktivita při vyučování: hodně se hlásí - hlásí se průměrně - sám se prakticky nepřihlásí - hlásí se, i když nezná odpověď - neodpovídá - odpovídá kuse, i když odpověď zná - někdy se zarazí a neodpovídá, nikdo s ním nehne po dobrém ani po zlém

Chování, osobnostní char.: nesnášenlivý - vyvolává rvačky - pošťuchuje - bázlivý - plachý - lítostivý - smutný - vzdorovitý - umíněný - výkyvy v citových projevech a náladách - dobrosrdečný - mírný - klidný - v hodinách hodný, klidný - o přestávkách silně zlobí - zlobí v hodinách i o přestávkách

Pohybově: těžkopádný - pomalý - přiměřeně živý - neklidný - neposedný - stále si s něčím hraje - zbrklý - nekoordinovaný - zručný - obratný - neobratný

Pozornost: zřídkakdy nepozorný - občas nepozorný - často nepozorný - většinou nepozorný - sebemenší podnět ho odvede od úkolu

Pracovně: dokáže pracovat samostatně, i při takové práci plní úkoly přiměřeně své úrovni - při činnosti prakticky nesamostatný - vyžaduje neustále pomoc - úkoly dokončuje - málokdy dokončí - během vyučování dochází ke zhoršování výkonů, pozornosti, zájmu - dítě je velice neklidné, unavené

Řeč: vyslovuje správně - nevyslovuje správně některé hlásky - obtížnější slova mu dělají potíže - mluví nesrozumitelně - v určitých situacích koktá - koktá prakticky stále - má přiměřenou slovní zásobu - slova zná a umí je i aktivně používat - má chudý slovník

Lateralita: při činnostech preferuje pravou ruku - levou ruku - obě ruce používá střídavě

Sociálně: mezi dětmi má vedoucí postavení - oblíben - neoblíben - výrazně neoblíben - stojí na okraji třídy - obětní beránek - agresor - třídní šašek - snadno se nechá ovlivnit - k učiteli má chování přiměřené - nepřiměřené (v čem):

Rodinné prostředí: dítě nosí věci v pořádku, málokdy něco nepřinese - často nenosí věci

na vyučování - rodiče se zajímají o výsledky práce ve škole, reagují
na záznamy v notýsku - příliš se nezajímají, nereagují - myslím, že se rodiče
s dítětem učí pravidelně - občas - prakticky vůbec -
ve vzájemných vztazích rodičů a učitele nejsou problémy - jsou problémy (jaké):
Žák je/není v péči dalšího odborníka, případná medikace
(např. logoped, alergolog, psychiatr, neurolog, klinický psycholog aj.)

8. Dotazník byl projednán se zákonným zástupcem žáka dne .....
a zákonný zástupce s vyšetřením souhlasí 2).

Doklad je založen ve škole, školském zařízení.

V ..... dne .....

Vyřizuje: .....

.....

razítko a podpis ředitele (ředitelky)

Údaje uváděné na tiskopise mají důvěrný charakter !!!

ZPRÁVA ŠKOLY O TŘÍDĚ

Škola: _____ šk. r.:

Adresa školy: _____ tel.:

třída: _____ počet

žáků: _____

počet chlapců: _____ počet dívek:

Třídní učitel: _____

Výchovný poradce: _____

Školní metodik prevence: _____

Žáci v evidenci

PPP: _____

—
Důvod práce se třídou:

a) **didaktický:**

nepřijetí žáka do kolektivu

problémů ve vztazích v třídním kolektivu

šikany

jiný:

---

b) **diagnostický ***

1) sociometrie

Popis problému ve třídě:

Vyjádření třídního učitele:

Vyjádření vých. poradce nebo metodika prevence:

*o práci se třídou je třeba informovat rodiče

Zvláštnosti třídního kolektivu:

Požadavek (očekávání) školy:

Dosavadní provedená opatření k řešení problémů třídy:

V _____ dne _____
tř. učitel(ka)

_____
VP nebo ŠMP

_____
Razítko a podpis ředitele

DOTAZNÍK ZPŮSOBILOSTI DÍTĚTE

(pro zahájení školní docházky)

Jméno a příjmení: .....

datum narození ....., bydliště .....

školka ....., od ..... let.

Podtrhněte, prosím, ty z projevů, které u dítěte pozorujete:

1. Má-li být odloučeno od rodičů, nechce odejít, pláče.
2. Nenavazuje kontakt, je negativistické, bázlivé, nemluví.
3. Chová se bez zábrán, má příliš uvolněné chování, tyká dospělým, je vtíravé, předvádí se, šaškuje.
4. Bez individuální pomoci není schopno plnit příkazy.
5. Snadno se rozptýlí, je nesoustředěné, rychle se unaví.
6. Přerušuje práci, odmítá pokračovat, vstává z místa, zpívá si při úkolu, brebtá, pohybově neklidné.
7. Má potíže s vyjadřováním, je s ním „obtížná domluva“, má malou slovní zásobu.
8. Dává přednost levé ruce, není vyhraněný pravák ani levák, dosahuje nápadně špatných výsledků při kresbě.
9. Celkově se jeví jako příliš dětské, hravé.
10. Celkové rozumové opoždění.
11. Z níže uvedených obtíží - poruch se objevuje (podtrhněte, doplňte):
jaké:

Jiné nápadnosti:

Názor MŠ na zahájení školní docházky:

Rodiče dítěte **žádají** - **nežádají*** o posouzení způsobilosti pro zahájení školní docházky v Pedagogicko-psychologické poradně.

*volbu prosím

zatrhněte

Vyplněno dne:

Kým:

.....
razítko a podpis zástupce

Desatero pro rodiče

- Každý den kontroluji aktovku za přítomnosti svého prvňáčka.
- Každý den ořežu tužky. Dítě jich má mít v zásobě několik.

- Pomáhám dítěti v přípravě školních potřeb a učebních pomůcek za jeho přítomnosti, společně je dáváme do aktovky.
- Školní pomůcky koupím raději až po poradě s vyučujícím.
- Příprava na vyučování by měla probíhat v klidném a příjemném prostředí, aby se dítě mohlo soustředit na svou práci.
- Přípravu na vyučování rozdělím dítěti na kratší časové intervaly, nejlépe dvakrát 15 minut.
- Příprava na vyučování má být pravidelná, aby si dítě upevnilo pracovní návyky.
- V klidu si popovídám s dítětem o tom, co prožilo ve škole, snažím se odpovědět na jeho dotazy.
- O společných kulturních zážitcích (rozhlas, televize, kino, divadlo, koncerty) si s dítětem vyprávím, snažím se mu vysvětlit, čemu nerozumělo. Tím rozvíjím nenásilnou formou jeho rozumové vnímání.
- Svě dítě raději pochválím, pochválím za drobné úspěchy. Snažím se nezlobit se, když se mu něco nezdaří.

LITERATURA :

- Pracovní listy pro nápravnou péči při poruchách učení

Sindelárová, B.: Předcházíme poruchám učení

Zelinková, O.: Rozlišování hlásek

Zelinková, O.: I Rozlišování krátkých a dlouhých samohlásek

Zelinková, O.: II Rozlišování slabik di-dy, ti-ty, ni-ny

Zelinková, O.: III Cvičení sluchové analýzy a syntézy

Zelinková, O.: V Čtenářské tabulky

Zelinková, O.: VI Cvičení pravo - levé orientace

Zelinková, O.: Koncentrace pozornosti

Zelinková, O.: Čtení mě baví

Pokorná, V.: Cvičení pro děti se specifickými poruchami učení

- Pracovní listy pro nápravnou péči při poruchách učení

Sindelárová, B.: Předcházíme poruchám učení

Zelinková, O.: Rozlišování hlásek

Zelinková, O.: I Rozlišování krátkých a dlouhých samohlásek

Zelinková, O.: II Rozlišování slabik di-dy, ti-ty, ni-ny

Zelinková, O.: III Cvičení sluchové analýzy a syntézy

Zelinková, O.: V Čtenářské tabulky

Zelinková, O.: VI Cvičení pravo - levé orientace

Zelinková, O.: Koncentrace pozornosti

Zelinková, O.: Čtení mě baví

Pokorná, V.: Cvičení pro děti se specifickými poruchami učení

Literatura vhodná pro pedagogy a rodiče

-
- Prekopová, J.: Neklidné dítě

Delarochl, P.: Rodiče nebojte se říkat ne

Kirbysová, A.: Nešikovné děti

Campbell: Jak rozvíjet nadání vašich dětí

Waltmanová, M.: Jak řešit problémy dětí se školou

Matějček, Z.: Po dobrém či po zlém

Michalová, Z.: Specifické poruchy učení na druhém stupni ZŠ a na středních školách

Matějček, Z.: Dyslexie

Matějček, Z.: Jak a proč nás trápí

Train, A.: Specifické poruchy chování

Prekopová, J.: Malý tyran, Portál 1993

Prekopová, J., Schweizerová, Ch.: Děti jsou hosté, kteří hledají cestu

Auger, A.: Strach, obavy a jejich překonávání

Pokorná, V.: Teorie, diagnostika a náprava SPU

Pokorná, V.: Cvičení pro děti SPU

Salsevere: Co dělat, aby se vaše děti chovaly správně

Serfontaine, G.: Potíže dětí s učením a chováním

Mercedes Indri de Caerli: Nechce se mi učit

Cangelosi, J.: Strategie řízení třídy

Canfield, J.: Hry pro vých. k odpovědnosti

Literatura s problematikou sociálně patologických jevů

- Nešpor, K. (1999): Jak poznat a překonat problém s hazardní hrou

Novák, T., Capponi Věra (1996): Sám proti agresi, Grada

Enroth, R. (1995): Průvodce sektami a náboženstvími, Návrat domů

- Elliottová, M. (1995): Jak ochránit své dítě, Portál
- Vojtíšek, Z. (1998): Netradiční náboženství u nás, Dingir
- Nešpor, K., Czémy, L. (1997): Alkohol, drogy a vaše děti. Besip, Praha.
- Kolář, M. (1997): Skrytý svět šikanování ve školách. Portál, Praha.
- Matoušek, O., Kroftová A. (1998): Mládež a delikvence. Portál, Praha.
- Šišková, T. (1998): Výchova k toleranci a proti rasismu. Portál, Praha.
- Řičan, P. (1998): S Romy žít budeme - jde o to jak. Portál, Praha.
- Rotgers, F. (1999): Léčba drogových závislostí. Grada Publishing, Praha.
- Erb, H.H. (2000): Násilí ve škole a jak mu čelit. Amulet, Praha.
- Kolář, M. (2001): Bolest šikanování. Portál, Praha.
- Nešpor, K. (2001): Vaše děti a návykové látky. Portál, Praha.
- Hajný, M. (2001): O rodičích, dětech a drogách. Grada Publishing, Praha.
- Hoppe, S., Hoppe, H., Krabel, J. (2001): Sociálně psychologické hry pro dospívající. Portál, Praha.